

บทที่ 1

บทนำ

สาหร่ายไถเป็นสาหร่ายสีเขียวขนาดใหญ่ที่ประกอบด้วยสาหร่าย 2 สกุล คือ *Cladophora* และ *Microspora* พบมากในบริเวณลุ่มน้ำน่านตอนบนในพื้นที่หลายอำเภอในจังหวัดน่าน เช่น อำเภอปัว อำเภอท่าวังผา และลุ่มน้ำโขงบริเวณอำเภอเชียงของ จังหวัดเชียงราย ซึ่งผู้คนในพื้นที่ดังกล่าวนิยมนำมาบริโภคในรูปแบบต่างๆ ทั้งผลิตภัณฑ์สดและแปรรูป เนื่องจากมีคุณค่าทางโภชนาการที่สูงเมื่อเปรียบเทียบกับผักผลไม้ ทำให้ผลิตภัณฑ์จากสาหร่ายไถได้รับความนิยมจากประชาชนในท้องถิ่น ผลิตภัณฑ์จากสาหร่ายไถมีปริมาณที่เพิ่มขึ้นจากการผลิตเพื่อบริโภคในครัวเรือนกลายมาเป็นอุตสาหกรรมภายในครัวเรือน โดยกลุ่มสตรีบ้านหนองบัว ตำบลป่าคา อำเภอท่าวังผา จังหวัดน่าน มีการรวมกลุ่มกันผลิตผลิตภัณฑ์จากสาหร่ายไถอันนำมาซึ่งรายได้เป็นจำนวนมากในช่วงเวลาที่สาหร่ายไถเจริญในแหล่งน้ำ จึงนับได้ว่าสาหร่ายไถมีประโยชน์อย่างมากในด้านการส่งเสริมเศรษฐกิจในระดับชุมชน และยังมีศักยภาพที่จะสามารถพัฒนาในระดับอุตสาหกรรมขนาดใหญ่ต่อไปได้

โดยปกติในธรรมชาติ สภาพแวดล้อมหนึ่งจะประกอบด้วยพืชหลากหลายชนิด และพืชแต่ละชนิดก็จะมีช่วงการกระจายตัวที่จำเพาะในพื้นที่หนึ่งที่ทำให้พืชเจริญได้เป็นปกติ (Adams, 2007) สำหรับสาหร่ายไถจากการประมาณโดยสายตาแล้วสาหร่ายทั้งสองสกุลมีปริมาณใกล้เคียงกันในลำน่านน้ำและเจริญอยู่ในพื้นที่ใกล้เคียงกัน ดังนั้นจึงมีคำถามว่าสาหร่ายทั้งสองมีความสัมพันธ์กันอย่างไร แม้จะอยู่ในบริเวณลุ่มน้ำน่านเช่นเดียวกันรูปแบบการกระจายตัวของทั้งสองสกุลน่าจะมี ความแตกต่างกัน เพราะโดยปกติแล้วเพียงแค่ระดับชนิดรูปแบบการกระจายตัวของสิ่งมีชีวิตก็จะแตกต่างกันอยู่แล้ว อย่างไรก็ตามจากการศึกษาที่ผ่านมายังคงขาดข้อมูลส่วนนี้อยู่ คงมีแค่การกระจายตัวของทั้งสองสกุลแบบรวมกันทำให้ไม่ทราบข้อมูลพื้นฐานที่ชัดเจนของสาหร่ายทั้งสองสกุลนี้จริง

การศึกษานี้จึงมุ่งที่จะศึกษารูปแบบการกระจายตัวของสาหร่าย *Cladophora* และ *Microspora* ในพื้นที่ลุ่มน้ำน่านตอนบนที่พบสาหร่ายทั้งสองสกุลนี้กระจายตัวในปริมาณที่มาก เพื่อทำความเข้าใจรูปแบบการกระจายตัวในธรรมชาติของสาหร่ายทั้งสองสกุลนี้ รวมไปถึงการระบุจำนวนชนิดของสาหร่ายที่พบด้วยเทคนิคอาร์เอพีดีซึ่งจะเป็นข้อมูลพื้นฐานที่มีประโยชน์ในการนำสาหร่ายทั้งสองสกุลนี้มาเพาะเลี้ยง

วัตถุประสงค์ในการวิจัย

1. เพื่อศึกษารูปแบบการกระจายตัว และสภาพแวดล้อมของสาหร่ายไกสกูล *Cladophora* และ *Microspora* บริเวณลุ่มน้ำน่านตอนบน
2. เพื่อทำแผนที่การกระจายตัวของสาหร่ายไกสกูล *Cladophora* และ *Microspora* บริเวณลุ่มน้ำน่านตอนบน
3. เพื่อศึกษาลักษณะทางอนุชีววิทยาของสาหร่ายไกสกูล *Cladophora* และ *Microspora* บริเวณลุ่มน้ำน่านตอนบนด้วยเทคนิคอาร์เอพีดี